

## OBWIESZCZENIE PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 14 maja 1996 r.

## w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o referendum gminnym.

1. Na podstawie art. 14 pkt 3 ustawy z dnia 29 września 1995 r. o zmianie ustawy o samorządzie terytorialnym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 124, poz. 601) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 11 października 1991 r. o referendum gminnym (Dz. U. Nr 110, poz. 473) z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

1) ustawą z dnia 29 września 1995 r. o zmianie ustawy o samorządzie terytorialnym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 124, poz. 601),

2) ustawą z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy o referendum gminnym (Dz. U. Nr 37, poz. 159)

oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy nie obejmuje:

1) art. 44 ustawy z dnia 11 października 1991 r. o referendum gminnym (Dz. U. Nr 110, poz. 473), który stanowi:

„Art. 44. W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. Nr 16, poz. 95, Nr 32, poz. 191, Nr 34, poz. 199, Nr 43, poz. 253 i Nr 89, poz. 518 oraz z 1991 r. Nr 4, poz. 18) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 12 w ust. 1 wyraz «lokalnego» zastępuje się wyrazem «gminnego»,

2) w art. 13 ust. 1 i 3 otrzymują brzmienie:

«1. Referendum przeprowadza się z inicjatywy rady lub na wniosek co najmniej 1/10 mieszkańców uprawnionych do głosowania.»

«3. Referendum w sprawie odwołania rady gminy przed upływem kadencji przeprowadza się na zasadach określonych w ust. 1 i 2.»”;

2) art. 13 ust. 2 i art. 15 ustawy z dnia 29 września 1995 r. o zmianie ustawy o samorządzie terytorialnym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 124, poz. 601), które stanowią:

Art. 13. „2. Do postępowania w sprawie referendum gminnego wszczętego z inicjatywy rady gminy lub na wniosek mieszkańców przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.”

„Art. 15. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisu art. 37b ustawy wymienionej w art. 1, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1996 r.”;

3) art. 2 ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy o referendum gminnym (Dz. U. Nr 37, poz. 159), który stanowi:

„Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”

Prezes Rady Ministrów: *W. Cimoszewicz*

Załącznik do obwieszczenia Prezesa  
Rady Ministrów z dnia 14 maja 1996 r.  
(poz. 386)

## USTAWA

z dnia 11 października 1991 r.

### o referendum gminnym.

#### Rozdział 1

##### Przepisy ogólne

**Art. 1.** 1. W referendum mieszkańcy gminy wyrażają w drodze głosowania swoją wolę co do sposobu rozstrzygnięcia sprawy lub odwołania rady gminy przed upływem kadencji.

2. Referendum gminne polega na udzieleniu na urzędowej karcie do głosowania pozytywnej lub negatywnej odpowiedzi na postawione pytanie albo na dokonaniu wyboru pomiędzy zaproponowanymi wariantami.

**Art. 2.** W referendum gminnym mają prawo brać udział mieszkańcy gminy stale zamieszkujący na jej obszarze i posiadający czynne prawo wyborcze do rad gmin.

**Art. 3.** 1. W sprawach samoopodatkowania mieszkańców na cele publiczne oraz odwołania rady gminy przed upływem kadencji rozstrzyga się wyłącznie w drodze referendum gminnego.

2. Referendum może być przeprowadzone w każdej innej sprawie ważnej dla gminy.

**Art. 4.** Referendum w sprawie odwołania rady gminy nie przeprowadza się, jeżeli do upływu kadencji rady pozostało mniej niż 6 miesięcy.

#### Rozdział 2

##### Referendum przeprowadzane z inicjatywy rady gminy

**Art. 5.** 1. Rada gminy podejmuje uchwałę o przeprowadzeniu referendum w sprawie samoopodatkowania mieszkańców na cele publiczne lub w innej sprawie ważnej dla gminy bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby radnych.

2. Uchwała, o której mowa w ust. 1, powinna zawierać:

- 1) pytanie lub pytania referendum w liczbie nie przewyższającej pięciu albo warianty decyzji zaproponowane mieszkańcom gminy do wyboru,
- 2) w przypadku gdy przedmiotem referendum jest samoopodatkowanie mieszkańców na cele publiczne — wskazanie konkretnego celu (celów) i zasad samoopodatkowania,
- 3) termin przeprowadzenia referendum,
- 4) wzór karty do głosowania,

5) <sup>1)</sup> kalendarz czynności związanych z przeprowadzeniem referendum.

**Art. 6.** 1. Uchwała rady gminy o przeprowadzeniu referendum podlega bezzwłocznemu opublikowaniu przez rozplakatowanie na terenie gminy lub w inny sposób zwyczajowo w niej przyjęty oraz opublikowaniu w dzienniku urzędowym województwa.

2. Referendum przeprowadza się między 30 a 35 dniem od dnia opublikowania uchwały rady na terenie gminy.

#### Rozdział 3

##### Referendum przeprowadzane na wniosek mieszkańców

##### Zasady ogólne

**Art. 7.** 1. Z inicjatywą przeprowadzenia referendum na wniosek mieszkańców gminy wystąpić może:

- 1) obywatel lub grupa obywateli, którym przysługuje prawo wybierania do rady danej gminy,
- 2) struktura terenowa partii politycznej lub organizacji społecznej działająca w danej gminie.

2. Podmioty, o których mowa w ust. 1, zwane są dalej inicjatorami referendum.

**Art. 8.** 1. Inicjator referendum powiadamia na piśmie wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) o zamiarze wystąpienia z inicjatywą przeprowadzenia referendum.

2. Powiadomienie, o którym mowa w ust. 1, zawierać powinno:

- 1) jeżeli inicjatorem referendum jest obywatel — jego nazwisko, imię, datę urodzenia, adres i numer dowodu osobistego,
- 2) jeżeli inicjatorem referendum jest grupa obywateli — nazwiska, imiona, daty urodzenia, adresy i numery dowodów osobistych wszystkich członków grupy oraz wskazanie osoby będącej jej pełnomocnikiem,
- 3) jeżeli inicjatorem referendum jest partia polityczna lub organizacja społeczna — jej nazwę, adres siedziby na terenie gminy oraz nazwisko, imię, datę urodzenia, adres i numer dowodu osobistego osoby będącej jej pełnomocnikiem,

<sup>1)</sup> Dodany przez art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 29 września 1995 r. o zmianie ustawy o samorządzie terytorialnym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 124, poz. 601), która weszła w życie z dniem 18 listopada 1995 r.

4) określenie sprawy, w której ma zostać przeprowadzone referendum.

3. Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) niezwłocznie potwierdza na piśmie otrzymanie powiadomienia.

4. Pełnomocnikiem inicjatora referendum może być jedynie osoba, której przysługuje prawo wybierania do rady danej gminy.

5. <sup>2)</sup> Na pisemny wniosek inicjatora referendum wójt lub burmistrz (prezydent miasta), w ciągu 7 dni od otrzymania wniosku, powiadamia w formie pisemnej inicjatora referendum lub jego pełnomocnika oraz wojewódzkiego komisarza wyborczego o liczbie mieszkańców gminy uprawnionych do głosowania. Liczba ta, ustalona według stanu w rejestrze wyborców na koniec miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku, stanowi podstawę obliczeń, o których mowa w art. 13 ust. 1 ustawy o samorządzie terytorialnym.

6. Inicjator referendum w sprawie odwołania rady gminy przed upływem kadencji powiadamia o zamiarze wystąpienia z taką inicjatywą również wojewódzkiego komisarza wyborczego; do tego powiadomienia stosuje się przepisy ust. 1 i 3.

**Art. 9.** 1. Inicjator referendum na swój koszt i w sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie podaje do wiadomości jej mieszkańców przedmiot zamierzonego referendum.

2. Informacja o zamierzonym referendum w sprawach, o których mowa w art. 5 ust. 1, musi spełniać warunki zawarte w art. 5 ust. 2 pkt 1 i 2.

3. Informacja o zamierzonym referendum w sprawie odwołania rady gminy musi zawierać uzasadnienie odwołania.

**Art. 10.** 1. W terminie 60 dni od dnia powiadomienia wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) o zamiarze wystąpienia z inicjatywą przeprowadzenia referendum jego inicjator zbiera podpisy mieszkańców uprawnionych do wybierania rady danej gminy i pragnących poprzeć inicjatywę w tej sprawie.

2. Podpisy zbiera się na kartach, z których każda zawiera informacje o przedmiocie zamierzonego referendum oraz o jego inicjatorze.

3. <sup>3)</sup> Mieszkaniec gminy popierający wniosek o przeprowadzenie referendum podaje na karcie nazwisko, imię, datę urodzenia, adres i numer dowodu osobistego. Dane te potwierdza własnoręcznym podpisem. Wycofanie udzielonego poparcia jest nieskuteczne.

**Art. 11.** 1. <sup>4)</sup> Inicjator referendum przekazuje, w terminie określonym w art. 10 ust. 1, pisemny wniosek o przeprowadzenie referendum wójtowi lub burmi-

strzowi (prezydentowi miasta) i może żądać od niego pisemnego potwierdzenia.

2. Wniosek o przeprowadzenie referendum musi spełniać warunki, o których mowa w art. 5 ust. 2 pkt 1 i 2.

3. Do wniosku dołącza się karty, o których mowa w art. 10 ust. 2.

**Art. 12.** 1. Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) przekazuje bezzwłocznie wniosek, o którym mowa w art. 11, radzie gminy.

2. Rada gminy powołuje ze swego grona komisję do sprawdzenia, czy wniosek mieszkańców o przeprowadzenie referendum odpowiada przepisom ustawy o samorządzie terytorialnym i ustawy niniejszej.

3. Do udziału w pracach komisji zaprasza się w charakterze obserwatora inicjatora referendum lub jego pełnomocnika. Inicjator referendum lub jego pełnomocnik może w razie potrzeby składać komisji dodatkowe wyjaśnienia i przedstawiać dowody. Komisja może również żądać od inicjatora referendum lub jego pełnomocnika złożenia takich wyjaśnień i przedstawienia dowodów.

4. Wniosek o przeprowadzenie referendum, który nie spełnia warunków, o których mowa w art. 11, komisja zwraca inicjatorowi, wyznaczając 14-dniowy termin do usunięcia uchybień.

5. Jeżeli komisja stwierdzi, że wniosek o przeprowadzenie referendum zawiera uchybienia, których nie można usunąć, przekazuje wniosek radzie gminy wraz ze swoją opinią.

6. Przepisy ust. 4 i 5 odnoszą się również do uchybień w wykazie mieszkańców gminy popierających wniosek.

**Art. 13.** 1. Rada gminy podejmuje uchwałę o przeprowadzeniu referendum, jeżeli wniosek mieszkańców spełnia wymogi ustawy o samorządzie terytorialnym i ustawy niniejszej oraz nie prowadzi do rozstrzygnięć sprzecznych z prawem; rada gminy jest związana treścią wniosku.

2. W przypadku zbiegu dwu lub więcej wniosków mieszkańców o przeprowadzenie referendum, rada gminy podejmuje uchwałę o ich przeprowadzeniu w kolejności, w jakiej zostały przekazane wójtowi lub burmistrzowi (prezydentowi miasta) przez inicjatorów lub ich pełnomocników. Rada gminy może również, jeżeli jest to możliwe, poddać wszystkie lub część wniosków pod jednoczesne referendum gminne.

**Art. 14.** Rada gminy podejmuje uchwałę o przeprowadzeniu referendum lub odrzuceniu wniosku mieszkańców nie później niż w ciągu 30 dni od daty przekazania wniosku wójtowi lub burmistrzowi (prezydentowi miasta).

**Art. 15.** Uchwała rady gminy o przeprowadzeniu referendum na wniosek mieszkańców, podlega opublikowaniu zgodnie z art. 6 ust. 1.

<sup>2)</sup> W brzmieniu ustalonym przez art. 4 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 1.

<sup>3)</sup> W brzmieniu ustalonym przez art. 4 pkt 3 ustawy wymienionej w przypisie 1.

<sup>4)</sup> W brzmieniu ustalonym przez art. 4 pkt 4 ustawy wymienionej w przypisie 1.

**Art. 16.** 1. Na uchwałę rady gminy odrzucającą wniosek mieszkańców o przeprowadzenie referendum, a także na niedotrzymanie przez radę gminy terminu określonego w art. 14, inicjatorowi wniosku służy skarga do sądu administracyjnego w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały lub upływu terminu do jej podjęcia.

2. Naczelny Sąd Administracyjny rozpatruje odwołanie w terminie 14 dni. Postanowienie sądu jest ostateczne.

3. Postanowienie uwzględniające skargę zastępuje uchwałę rady.

**Art. 17.** Referendum przeprowadza się w okresie między 30 a 35 dniem od daty opublikowania na terenie gminy uchwały rady w tej sprawie lub od dnia ogłoszenia przez Naczelny Sąd Administracyjny postanowienia, o którym mowa w art. 16 ust. 2.

## Rozdział 4

### Referendum w sprawie odwołania rady gminy

**Art. 18.** 1.<sup>5)</sup> Inicjator referendum w sprawie odwołania rady gminy przekazuje, w terminie określonym w art. 10 ust. 1, na piśmie wniosek mieszkańców wojewódzkiemu komisarzowi wyborczemu i może żądać od niego pisemnego potwierdzenia otrzymania wniosku.

2. Do wniosku dołącza się karty, o których mowa w art. 10 ust. 2.

3. Wojewódzki komisarz wyborczy zwraca inicjatorowi lub jego pełnomocnikowi wniosek zawierający usterki i wyznacza 14-dniowy termin do ich usunięcia.

4. Wojewódzki komisarz wyborczy odrzuca wniosek o przeprowadzenie referendum, w którym stwierdził nie dające się usunąć uchybienia. Postanowienie o odrzuceniu wniosku przekazuje się niezwłocznie inicjatorowi referendum lub jego pełnomocnikowi.

5. Przepisy ust. 3 i 4 odnoszą się również do uchybień w wykazie mieszkańców gminy popierających ten wniosek.

6. Inicjator referendum lub jego pełnomocnik może, w razie potrzeby, składać wojewódzkiemu komisarzowi wyborczemu dodatkowe wyjaśnienia i przedstawiać dowody. Wojewódzki komisarz wyborczy może także żądać od inicjatora referendum lub jego pełnomocnika takich wyjaśnień lub dowodów.

**Art. 19.** 1. Wojewódzki komisarz wyborczy postanawia o przeprowadzeniu referendum, jeżeli wniosek mieszkańców spełnia wymogi ustawy o samorządzie terytorialnym i niniejszej ustawy.

2. W przypadku zbiegu dwu lub więcej wniosków, o których mowa w ust. 1, wojewódzki komisarz wyborczy postanawia o przeprowadzeniu referendum w ter-

minie liczonym od dnia otrzymania wniosku pierwszego.

**Art. 20.** Wojewódzki komisarz wyborczy wydaje postanowienie o przeprowadzeniu referendum lub odrzuceniu wniosku nie później niż w ciągu 30 dni od daty jego złożenia.

**Art. 21.**<sup>6)</sup> 1. Postanowienie wojewódzkiego komisarza wyborczego o przeprowadzeniu referendum powinno zawierać:

- 1) termin przeprowadzenia referendum,
- 2) wzór i treść karty do głosowania,
- 3) kalendarz czynności związanych z przeprowadzeniem referendum.

2. Postanowienie, o którym mowa w ust. 1, podlega opublikowaniu zgodnie z art. 6 ust. 1.

**Art. 22.** 1. Od postanowienia wojewódzkiego komisarza wyborczego odrzucającego wniosek o przeprowadzenie referendum, o którym mowa w art. 18, a także niedotrzymanie przez komisarza terminu określonego w art. 20, inicjatorowi wniosku służy odwołanie do sądu administracyjnego w terminie 14 dni od daty doręczenia postanowienia.

2. Sąd administracyjny rozpatruje odwołanie w terminie 14 dni. Postanowienie sądu jest ostateczne.

3. Postanowienie sądu uwzględniające odwołanie zastępuje postanowienie wojewódzkiego komisarza wyborczego.

4. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w przypadku, o którym mowa w art. 18 ust. 3.

**Art. 23.**<sup>7)</sup> Referendum, o którym mowa w art. 18 ust. 1, przeprowadza się między 30 a 35 dniem od opublikowania na terenie gminy postanowienia w tej sprawie wojewódzkiego komisarza wyborczego albo od dnia ogłoszenia przez Naczelny Sąd Administracyjny postanowienia, o którym mowa w art. 22 ust. 3.

## Rozdział 5

### Tryb przeprowadzania oraz ustalania i ogłaszania wyników referendum

**Art. 24.** 1. Referendum przeprowadzają i ustalają jego wynik powołane w tym celu komisje terytorialne i obwodowe.

2. Terytorialną komisję powołuje:

- 1) rada gminy — w sprawie dotyczącej samoopodatkowania mieszkańców na cele publiczne lub w innej sprawie ważnej dla gminy,
- 2) wojewódzki komisarz wyborczy — w sprawie odwołania rady gminy przed upływem kadencji.

<sup>5)</sup> W brzmieniu ustalonym przez art. 4 pkt 5 ustawy wymienionej w przypisie 1.

<sup>7)</sup> W brzmieniu ustalonym przez art. 4 pkt 7 ustawy wymienionej w przypisie 1.

<sup>6)</sup> W brzmieniu ustalonym przez art. 4 pkt 6 ustawy wymienionej w przypisie 1.

3.<sup>8)</sup> Obwodowe komisje powołuje:

- 1) komisja terytorialna — w sprawie dotyczącej samoopodatkowania mieszkańców na cele publiczne lub w innej sprawie ważnej dla gminy,
- 2) wojewódzki komisarz wyborczy — w sprawie odwołania rady gminy przed upływem kadencji.

4. Komisja terytorialna ustala wzory formularzy protokołów sporządzanych przez komisję.

5. Komisje postępują się odpowiednio pieczęcią terytorialnej i obwodowej komisji wyborczej, ustanowioną dla tych komisji w wyborach do rad gmin.

**Art. 24a.**<sup>9)</sup> 1. Wojewódzki komisarz wyborczy powołuje w skład terytorialnej i obwodowych komisji dla przeprowadzenia referendum w sprawie odwołania rady gminy, w równej liczbie, osoby pisemnie wskazane przez zarząd gminy i inicjatora referendum, o którym mowa w art. 7 ust. 1. W skład komisji nie mogą wchodzić radni danej rady gminy, osoby wchodzące w skład zarządu gminy, a także inicjator referendum oraz jego pełnomocnik.

2. W skład terytorialnej komisji wchodzi od 6 do 16 osób; w skład obwodowej komisji wchodzi od 6 do 10 osób.

3. Komisje, o których mowa w ust. 1, na swoich pierwszych posiedzeniach wybierają spośród siebie przewodniczącego i jego zastępcę. Składy komisji podaje się niezwłocznie do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty w gminie.

4. Zmiany i uzupełnienia w składach komisji następują w szczególnie uzasadnionych sytuacjach, a zwłaszcza na skutek zrzeczenia się członkostwa lub śmierci, na zasadach i w trybie przepisów o ich powołaniu.

**Art. 25.**<sup>10)</sup> 1. Komisja terytorialna dla przeprowadzenia referendum zarządza wydrukowanie potrzebnej liczby kart do głosowania i zapewnia dostarczenie ich do obwodowych komisji dla przeprowadzenia referendum, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W referendum w sprawie odwołania rady gminy wojewódzki komisarz wyborczy zarządza druk kart do głosowania oraz określa sposób dostarczenia ich do obwodowych komisji dla przeprowadzenia referendum.

**Art. 26.** 1. Karta do głosowania obejmuje:

- 1) oznaczenie referendum (organu, który postanowił o przeprowadzeniu referendum, datę referendum),
- 2) pytanie albo warianty rozwiązania sprawy będącej przedmiotem referendum; jeżeli referendum polega

na udzieleniu odpowiedzi na postawione pytanie, na karcie do głosowania zamieszcza się również wyrazy: „tak” i „nie”, a gdy referendum polega na dokonaniu wyboru pomiędzy zaproponowanymi wariantami, przy każdym z wariantów umieszcza się po lewej stronie numer wariantu,

3) pouczenie o sposobie głosowania.

2. W razie poddania pod referendum więcej niż jednej sprawy, na karcie do głosowania zamieszcza się kolejno wszystkie postawione pytania lub warianty, z zachowaniem wymagań określonych w ust. 1 pkt 2.

3. Karta do głosowania może być zadrukowana tylko po jednej stronie.

4.<sup>11)</sup> Kartę do głosowania opatruje się pieczęcią:

- 1) rady gminy — w referendum w sprawie samoopodatkowania mieszkańców na cele publiczne lub w innej sprawie ważnej dla gminy,
- 2) wojewódzkiego komisarza wyborczego — w referendum w sprawie odwołania rady gminy przed upływem kadencji.

**Art. 27.** Referendum przeprowadza się w obwodach głosowania ustalonych dla wyborów do rad gmin.

**Art. 28.** (skreślony<sup>12)</sup>).

**Art. 29.** Referendum jest ważne, jeżeli wzięło w nim udział co najmniej 30% uprawnionych do głosowania.

**Art. 30.** 1. Wynik referendum jest rozstrzygający, jeżeli za jednym z rozwiązań w sprawie poddanej referendum oddano więcej niż połowę ważnych głosów.

2. Wynik referendum w sprawie samoopodatkowania się mieszkańców na cele publiczne jest rozstrzygający, jeżeli za samoopodatkowaniem padło co najmniej 2/3 ważnie oddanych głosów.

**Art. 31.** Głos jest nieważny, jeżeli:

- 1) na karcie do głosowania nie zaznaczono żadnej odpowiedzi,
- 2) na karcie do głosowania zaznaczono więcej niż jedną odpowiedź na dane pytanie,
- 3) (skreślony<sup>13)</sup>).

**Art. 32.** 1.<sup>14)</sup> Nieważne są karty do głosowania inne niż urzędowo ustalone lub nie opatrzone właściwą pieczęcią.

<sup>8)</sup> W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy o referendum gminnym (Dz. U. Nr 37, poz. 159), która weszła w życie z dniem 16 kwietnia 1996 r.

<sup>9)</sup> Dodany przez art. 4 pkt 8 ustawy wymienionej w przypisie 1.

<sup>10)</sup> W brzmieniu ustalonym przez art. 4 pkt 9 ustawy wymienionej w przypisie 1.

<sup>11)</sup> W brzmieniu ustalonym przez art. 4 pkt 10 ustawy wymienionej w przypisie 1.

<sup>12)</sup> Przez art. 4 pkt 11 ustawy wymienionej w przypisie 1.

<sup>13)</sup> Przez art. 4 pkt 12 ustawy wymienionej w przypisie 1.

<sup>14)</sup> W brzmieniu ustalonym przez art. 4 pkt 13 ustawy wymienionej w przypisie 1.

2. Poczynienie na karcie do głosowania dodatkowych uwag lub innych dopisków nie pociąga za sobą skutków prawnych, a w szczególności nie wpływa na ważność karty.

**Art. 33.** W razie poddania pod referendum więcej niż jednej sprawy, komisje terytorialna i obwodowe ustalają liczbę głosów oddzielnie dla każdego pytania lub wyboru wariantu.

**Art. 34.** 1. Po zakończeniu głosowania obwodowa komisja sporządza protokół wyników głosowania w obwodzie, zawierający liczbę:

- 1) osób uprawnionych do głosowania,
- 2) oddanych głosów,
- 3) głosów nieważnych,
- 4) głosów ważnych,
- 5) głosów oddanych na poszczególne zaproponowane rozwiązania.

2. Protokół podpisują wszystkie osoby wchodzące w skład komisji, obecne przy jego sporządzeniu. Protokół opatruje się pieczęcią komisji.

**Art. 35.** 1. Po ustaleniu wyników głosowania terytorialna komisja sporządza protokół wyniku referendum, który zawiera:

- 1) łączne dane liczbowe w sprawach, o których mowa w art. 34 ust. 1, z terenu całej gminy,
- 2) wynik referendum.

2. Protokół podpisują wszystkie osoby wchodzące w skład komisji, obecne przy jego sporządzeniu. Protokół opatruje się pieczęcią komisji.

**Art. 36.**<sup>15)</sup> 1. Niezwłocznie po sporządzeniu protokołu wyników referendum, terytorialna komisja podaje wyniki, w formie obwieszczenia, w lokalach głosowania i siedzibie urzędu gminy. Obwieszczenie podlega ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

2. Jeżeli referendum dotyczyło odwołania rady gminy przed upływem kadencji, terytorialna komisja przesyła niezwłocznie wojewodzie i wojewódzkiemu komisarzowi wyborczemu wyniki referendum.

**Art. 37.** Jeżeli referendum zakończy się wynikiem rozstrzygającym w sprawie poddanej referendum, rada gminy niezwłocznie podejmuje czynności w celu jej realizacji.

**Art. 38.** 1.<sup>16)</sup> W terminie 7 dni od dnia podania wyników referendum do wiadomości publicznej w sposób, o którym mowa w art. 36 ust. 1, każdy uprawniony do wzięcia w nim udziału mieszkańców gminy może wnieść protest, jeżeli dopuszczono się naruszenia przepisów niniejszej ustawy, a naruszenie to mogło wywrzeć istotny wpływ na wynik referendum.

2. Protest wnosi się na piśmie do właściwego sądu wojewódzkiego. Wnoszący protest formułuje w nim zarzuty, podaje dowody i uzasadnia go.

3. Jeżeli protest nie spełnia warunków, o których mowa w ust. 2, sąd wojewódzki pozostawia go bez dalszego biegu.

4.<sup>17)</sup> Sąd wojewódzki rozpatruje protesty w ciągu 14 dni w trybie postępowania nieprocesowego w składzie 3 sędziów, z udziałem wnoszącego protest i przedstawiciela komisji, a jeżeli protest dotyczy referendum w sprawie odwołania rady gminy — również z udziałem wojewódzkiego komisarza wyborczego.

4a.<sup>18)</sup> Od orzeczenia sądu, wnoszącemu protest, przedstawicielowi komisji oraz wojewódzkiemu komisarzowi wyborczemu przysługuje środek odwoławczy wnoszony w terminie 7 dni do właściwego sądu apelacyjnego, który rozpoznaje sprawę w ciągu 14 dni. Przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio.

5. W przypadku uwzględnienia protestu stosuje się odpowiednio art. 107 i 108 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. — Ordynacja wyborcza do rad gmin (Dz. U. z 1996 r. Nr 84, poz. 387).

**Art. 39.** Uznanie uchwały rady gminy w sprawie przeprowadzenia referendum za sprzeczną z prawem w trybie art. 91 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. z 1996 r. Nr 13, poz. 74 i Nr 58, poz. 261) jest równoznaczne z nieważnieniem wyników referendum.

**Art. 40.**<sup>19)</sup> 1. Podanie do wiadomości publicznej, w trybie art. 36 ust. 1, wyników referendum rozstrzygających o odwołaniu rady gminy przed upływem kadencji oznacza zakończenie działalności rady i — z mocy prawa — zarządu gminy.

2. W przypadku określonym w ust. 1 Prezes Rady Ministrów niezwłocznie wyznacza osobę, która pełni funkcję organów gminy do czasu wyboru nowych organów gminy, oraz zarządza, z zastrzeżeniem ust. 3, wybory przedterminowe do rady gminy.

3. W razie wniesienia protestu przeciwko ważności referendum w sprawie odwołania rady gminy przed upływem kadencji, do czasu rozstrzygnięcia sprawy w trybie art. 38, nie zarządza się wyborów przedterminowych.

**Art. 41.** Koszty referendum pokrywa się z budżetu gminy. Nie dotyczy to czynności podejmowanych przez wojewódzkiego komisarza wyborczego.

<sup>15)</sup> W brzmieniu ustalonym przez art. 4 pkt 15 lit. b) ustawy wymienionej w przypisie 1.

<sup>18)</sup> Dodany przez art. 4 pkt 15 lit. c) ustawy wymienionej w przypisie 1.

<sup>19)</sup> W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 2 ustawy wymienionej w przypisie 8.

<sup>15)</sup> W brzmieniu ustalonym przez art. 4 pkt 14 ustawy wymienionej w przypisie 1.

<sup>16)</sup> W brzmieniu ustalonym przez art. 4 pkt 15 lit. a) ustawy wymienionej w przypisie 1.

## Rozdział 6

**Przepisy szczególne i przepisy końcowe<sup>20)</sup>**

**Art. 42.**<sup>21)</sup> 1. W sprawach nie uregulowanych niniejszą ustawą stosuje się odpowiednio przepisy ustawy — Ordynacja wyborcza do rad gmin.

2. W referendum w sprawie odwołania rady gminy:

- 1) zarząd gminy oraz inicjator referendum (pełnomocnik inicjatora referendum) mogą wyznaczyć po jednym mężu zaufania do terytorialnej komisji i każdej obwodowej komisji, którzy mają prawo być obecni przy wszystkich czynnościach wykonywanych przez te komisje oraz wносить do protokołów wyników głosowania i wyników referendum uwagi z wymienieniem konkretnych zarzutów,
- 2) do terytorialnej komisji przekazywane są w opieczętowanych pakietach dokumenty z głosowania w obwodzie: oddane karty do głosowania, spisy uprawnionych do udziału w referendum, drugi egzemplarz protokołu wyników głosowania i nie wy-

<sup>20)</sup> Tytuł rozdziału w brzmieniu ustalonym przez art. 4 pkt 17 ustawy wymienionej w przypisie 1.

<sup>21)</sup> W brzmieniu ustalonym przez art. 4 pkt 18 ustawy wymienionej w przypisie 1.

korzystane karty do głosowania oraz pieczęć obwodowej komisji,

3) protokół terytorialnej komisji o wynikach referendum wraz z protokołami obwodowych komisji przekazywany jest niezwłocznie wojewódzkiemu komisarzowi wyborczemu,

4) tryb przekazywania oraz sposób przechowywania dokumentów z referendum, o których mowa w pkt 2 i 3, określa Państwowa Komisja Wyborcza.

3. Przepisy ust. 2 stosuje się odpowiednio w referendum w sprawie samoopodatkowania mieszkańców na cele publiczne i w innych ważnych sprawach.

**Art. 43.** W sprawach uregulowanych niniejszą ustawą nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 6 maja 1987 r. o konsultacjach społecznych i referendum (Dz. U. Nr 14, poz. 83)<sup>22)</sup>.

**Art. 44.** (pominięty<sup>23)</sup>).

**Art. 45.** Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.<sup>24)</sup>

<sup>22)</sup> Ustawa z dnia 6 maja 1987 r. o konsultacjach społecznych i referendum (Dz. U. Nr 14, poz. 83) została uchylona przez art. 45 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o referendum (Dz. U. Nr 99, poz. 487).

<sup>23)</sup> Zamieszczony w obwieszczeniu.

<sup>24)</sup> Ustawa została ogłoszona w dniu 29 listopada 1991 r.